

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: FRA KLITTEN En Hverdagshistorie

Citation: Drachmann, Holger: "FRA KLITTEN En Hverdagshistorie", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 326. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann01-shoot-workid83338/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

En egen Trøst igennem Spillet lyder.
Jeg selv har lyttet tidt i Storm og Stille,
Og Hjertets Trang kom Spillets Trøst tilpas.

FRA KLITTEN

En Hverdagshistorie.

Forord.

Aldrig en Rose, næppe nok en Aster
Spreder bag Sandhøjen sine Blomsterpletter,
Klittag og Vraggods, sønderslagne Master,
Splinter og Spaaner er Blomsterbordets Retter;
Kosten er simpel, som Naturen byder,
Men man faar nøjes, eller gaa sin Vej:
Tager og nyder!
Saadan gjorde jeg.

Lyngen er frygtsom, dukker sig og kryber
Kuldkær i Ly under Marchalmens Tue,
Siddet forladt, og ensomt sig fordyber
Tungt i et Suk over Solens matte Lue;
Solen er bleg og blegt er ogsaa Sandet,
Dog, der er Farver, naar man blot ser til.
Farver i Vandet,
Pragtfuldt Farvespil.

Sindet bli'er nedtrykt; Mand og Kvinde lyder
Tvungent Naturens haarde Herskerlove;
Sjældent en Funke gennem Mørket bryder,
Ilden i Hjertet synes dybt at sove;
Taager og Sandflugt lægger Slør om Øjet,
Sløvhed og Bærskhed holder Sjælen blind:
Foroverbøjet
Famler Mand og Kvind.

Faren er Freiser. — Stormens Stømme kalder.
Sløvhed og Bærskhed flyver hen for Vejret,
Kinden faar Roser, og fra Sjælen falder
Slørret, som sløved, Bindet, som har snæret.
Dygtig til Livet føler da enhver sig, —

Saa træder Elskovs Guden sagte til:
 Saadan som her jeg
 Nu fortælle vil.

I.

De Jævnøgnsdage saa rapt kan gaa;
 Det hastende Tasmørke skridter
 Med Syvmilestøvler og Regnfrakke paa
 Ind over de dæmrende Klitter.

Og Skyerne melde, at Striden er nær;
 Paa Havstokken Dønningen ruller
 I fredelig Takt, men fra Revlernes Skær
 Der varsles et voksende Bulder. —

I Klitten deroppe Du øjner et Hus,
 I Sandverdens vildsomme Øde,
 Hvor Marchalmstotten med sørgeligt Sus
 Dig strittende stikker i Møde.

Der sidder et Par ved den vestre Gavl
 Af Klithusets tjærede Længe;
Hun binder paa Hosen saa myndig og travl,
 Og *han* lader Hovedet hænge.

Han vrider og vender i Næven sin flat
 Og brummer og beder og tigger,
 Og slipper saa Hatten, og griber saa fat
 Om en Pakke, som foran ham ligger:

„Og vil Du ej høre mit Hjertes Begær,
 Saa vil Du maaske dog bemærke
 De Sager, jeg bragte i Pakken her:
 Det er Uldtøj, og Lærred til Særke.“

„Et Tørklæde er der, med Billeder paa,
 Og et Silkebaand, samt meget andet,
 Som var ved Auktionen for Penge at faa
 Da den engelske Tremaster stranded.“

„Saa ligger her ogsaa en Tidalerslap,
 Du ser, jeg har Penge paa Lommen;

Der var jo den Tid, hvor Gevinsten var knap,
Men til Mønten er atter jeg kommen."

"Han, Rasmus derovre, har lovet mig Part
I Baaden, og saa bli'er der svære
Fortjenester, — ja det skal vise sig snart,
Naar Du bare min Kone vil være."

"Og kan jeg ej tale som Du det vil ha',
Saa lad disse Sager Dig sige:
Tag alt, om Du vil, tag det halve dera',
Men tag bare Søren tillige!" —

Han skotter saa ængstelig til hende op;
Men hun farer fort med at binde
Og vil ikke standse, vil ej sige Stop
Til de flyvende Strikkepinde.

Da griber han i hendes Skørtefig, —
Hun støder med Armen ham fra sig;
Med dirrende Stemme og bleg som et Lig
Hun raaber: „Hvad gaar der dog a' Dig!"

"Du kom vel fra Kroen, saadan Du dig ter,
Men det kan jeg trøstig Dig sige.
Du vinder ej frem paa en saadan Manér
Naar Du agter at tækkes en Pige."

Behold dine Sager, og Pengene med,
Jeg kører mig ej om Presenter
Fra en, som er kommen saa akav' paa Gled
Og Fluor i Krostuen fanger."

"Du siger, at stedse jeg laa Dig paa Sind,
At alt Du for mig vilde gøre;
Det Hele Du kan, det er blot gøre Vind,
Og en Vindhas jeg gider ej høre."

"Nej vis Dig en Gang som en Ka'l for din Hat,
Der kan mere end trumfe i Bordet,
Lad Kro være Kro, og ta' ordenlig fat,
Saa ta'er jeg maaske Dig paa Ordet!"

Han rejser sig, sparker til Pakken saa vredt
 Med alle dens dejlige Sager,
 Saa drejer han rundt, — men betænker sig lidt —
 Sin Tidalserseddel han tager.

Og driver saa af med sin ludende Krop;
 Tungt Fødderne Sandstien træder.
 Hun sender et Blik ham fra Klittens Top,
 Og — vender sig bort og græder.

II.

I Kroen gaar det lystigt til,
 Der stilles mangt et Savn,
 Der aabner Værtens „Værsaago“
 Hver sorgfuld Svend en Havn;
 I Havnen kan Du ligge
 Og bede ud din Læk.
 I Kroen kan Du drikke
 Din Sorg og Modgang væk.

I Kroen er der lunt og godt;
 Der udenfor er Blæst,
 En iskold Vind med Regn og Rusk,
 En Storm fra Nord-Nordvest;
 Mod Lampen trækker Røgen
 Fra Gæsternes Tobak,
 Man hører Tagryghøjen
 Knap for den muntre Snak.

I Kroen er der Hvile nok;
 Der udenfor er hundsk,
 Og Vesterhavet skaber sig
 Som var det rent kalkunsk.
 I Kroen sidder Søren,
 Med Ryg mod Lampens Skær,
 I Krogen nærmest Døren,
 Og drikker taus og tvær.

De andre — vel en halv Snes Mand —
 Har Plads om Bord og Skænk;
 En maler op til Tidsfordriv
 Med Kridt paa Væggens Bænk;

Han trækker sejge Stræger,
Med Tungen halvt af Mund,
Og vender sig og peger
Med Grin i Kredsens Rund:

„Her staar nu skrevet Navnet paa
Din Kærest', Du Johan,
Og her er Oles Pigebarn, —
Ja nægt det, om Du kan.
Og her staar,“ — og han skotter
Lidt skævt til Krogen hen —
„Her staar Peer Nielsens Dotter,
Som Søren har til Ven!“ —

„Der lyver Du, Du Hundetamp!“
Saa farer Søren op,
Og slaar i Skænken Dunderslag,
Og vælter Krus og Kop;
„Lad Kridtet roligt ligge,
Slet ud det dumme Fjas,
Og sletter Du det ikke,
Saa slaar jeg dig i Kvas!“

Den anden smøger sindigt af
Sin stramme Vadmelskoft:
„Nej, stikke Piben ind for dig,
Det var dog lovligt grovt.“ —
De træder frem i Stuen,
Hvor bedst der er at staa,
Og synes maale Buen,
Som Armen nu skal slaa.

Han, Søren er just ingen Visk,
Ej svær, men akselbred;
Man ser ret Muskelvævets Spil,
Som dér han staar bered';
I Nakken krøller Haaret
Som paa en Angler Tyr,
Af Sener spændt er Laaret, —
Det er en dygtig Fyr.

Den anden, — hm! — det var, som om
Det Syn ej smagte godt;

Han rømmer sig og siger rask:
 „Hør, jeg vil gi' en Pot!
 Om ret jeg Søren kender,
 Saa ta'er han mod Forlig,
 Vi er dog mellem Venner,
 Hvorfor skal vi ha' Krig?“ —

„Saa Du er bange, din Kujon!
 Men bi blot“ ... Hvad var det?
 Der styrter en ad Døren ind
 Med Tresse om Kasket.
 „Op alle Mand! For Djævlén,
 Er det nu Tid at slaas?
 Der staar et Skib paa Revlen,
 Gud hjælpe det og os!“

De stimer fra hverandre brat
 Som Vildt for Bøssens Skud:
 Hvordan? Fortæl! — „Der er ej Tid,
 I kender Pligtens Bud!“
 Og Døren høres knage,
 Og Stuen den er tom, —
 Kun Søren bli'r tilbage;
 Han ser sig uvist om.

Han mumler: „I et saadant Vejr!
 Hvad kan det gøre Gavn?“ ...
 Da træffer Øjets mørke Blik
 Paa Bænken hendes Navn.
 Det gi'er et Sæt i Kroppen,
 Han ta'er et vældigt Skridt
 Og styrter efter Troppen
 Ud i den vilde Klit.

III.

Havet brøler, Stormen raaber;	Langs med Klittens Rækker
Fyldt med Sand og Saltvands-	nøgne,
draaber	Kan ej finde Strandens Strimmel,
Sitrer Luften under Skriget.	Skimter kun en Hvirvel-Vrimmel
Maaneliget	Som med Syden
Over Diget	Under Lyden
Vises frem i Skyens Kaaber.	Af de dumpe Nød-Skud jager
Stirrer med de brystne Øjne	Op i Klittens gølge Ager.

Strandens Strimmel findes ej.
 Forstrandsvolden blev begravet;
 Over Værnet baner Havet
 Vældig sig sin vilde Vej.
 Tunge Bølgemasser bryder,
 Sammenflyder,
 Overgyder
 Sig med Hvirvlens hvide Skvæt;
 Ingen Plet,
 Inter nok saa lille bitte
 Fodofæste kan Du hitte,
 Hvor Du kunde kæmpe mod
 Brændingbrusets Hvirvel-Flod.

Nej, tilbage; op i Klitten,
 Dér hvor Fiskerflokken staar,
 Dér hvor hele Byen, skræmt ved
 Dødsens-Skibets Skud dérude,
 Samled sig; og hvor i Midten
 Hiv ohøj! dit Øre naar,
 Medens Ryg og Skulderklemt med
 Hele Kroppens Kraft er Pude,
 Støttepude mod den svære
 Redningsbaad, man frem vil bære.

Sandet pisker imod Flokken,
 Vinden rusker Hørhaars-Lokken,
 Skummet filtrer sig i Skægget,
 Havet tordner sit: Tilbage! —
 Fremad dog det stedse gaar.
 Fremad, Kraften svigter ej;
 Kræfterne kan kun tiltage,
 Hele Flokken bærer Præget
 Af et: Vil! som véd sin Vej.
 Der er en, som fører an,
 En, som kommanderer Flokken;
 Ingen véd vel ret hvordan,
 Men man lystre og man lyder,
 Springer efter Rullestokken,
 Haler, hiver, skubber, skyder;
 Alle Kræfter sig forene
 Paa Kommando af den ene,
 Og den ene: Søren er. —

Og man stræber og man strider,
 Og man krummer Ryg og Laar,
 Og man slæber og man slider,
 Til omsider
 Man ved Grønseskellet staar.

Se den mørke Brænding-Mur!
 Sugende lig Skyens Pumpe
 Sand og Tang fra Revlens Sumpe
 Løfter, taarnet, snor den sig
 Uheldsvanger højt i Vejret,
 Staar et Øjeblik paa Lur,
 Slynge saa med Brag og Bulder
 Ret som ved en Springkraft fjæret
 Under Syden, Kogen, Brusen,
 Hvid som Niagaraslusen,
 Rygende i Maaneskæret,
 Op mod Klitten, hvor den ruller
 Hen for Redningsbaadens Køl.

Over Brændingmurens Tinde,
 Hver Gang Skumkaskaden haster
 Fremad, kan dit Øje følge
 Vippebuen af to Master,
 Som sig dukker, som sig kaster,
 Ført i Dans af Revlens Bølge
 Hid og did i rædsom Leg. —
 Det er Maalet, som er sat;
 Hist er Frelse haardt fornøden,
 Didud i en Kamp mod Døden
 Gaar det i den vilde Nat!

Hvirvlen alt har Baaden fat.
 Drejed den sig? — nej den føres
 Under Greb af haarde Hænder
 Sikkert frem. Kommando høres:
 Alle Mand i Baaden op!
 Og præcis paa Toften sat
 Griber hver den lange Aare,
 Haler ud med sejge, haarde
 Tag, og medens Baaden hæver
 I hver Fuge, ramt af Slaget,
 Bølgeslaget, tvinger Taget,

Aaretaget Baaden op
 Spaanlet over Bølgens Top ...

Og det mørknes over Havet;
 Maanedisen ædes bort,
 Sluges af en Kæmpe sort,
 Som til Halsen helt begravet
 I et Bjerg af Skyens Dyrer
 Strækker netop Gabet frem.
 Rædselsvangre Skyggesyner,
 Sprungne ud af Angstens Hjem,
 Efter Kæmpekroppen følger,
 Truer fra de tunge Bølger,
 Dybt sig dølger
 I hvert Skumstænk salt og vaadt,
 I hvert Vindstød, i hver Piben
 Gennem Marehalmens Tot.

Saa forsvinder Sky og Skygger;
 Maanestriben
 Lysbro over Havet bygger,
 Og den Flok, som staar ved
 Stranden,
 Spejder did hvor Baaden svandt,
 Ser den tumle sig paa Randen
 Af de stejle Søer, sikker,
 Ser, hvor Agterstøvnen nikker,
 Medens højt paa Hæl den iigger,
 Ser den styrte frem med Snuden
 Kløvende en fjeldhøj Bryder,
 Ser, hvor frem og frem den skyder,
 Ser den nærme sig til Skuden,
 Havaristren, Revlens Bytte,
 Hvor endnu paa Ruffets Hytte
 Svagt kanskimtes Skibbruds-Folk.

Og saa længe Maanens Stribe
 Spænder Bro paa Havets Vej,
 Slipper Blikket Baaden ej;
 Gennem Skum og Skvæt man
 stirrer,
 Løfter sig paa Taa og følger,
 Medens Øjet anstrengt plirrer,

Baaden over Revlens Bølger.
 Og med Undren man betragter
 Manden hist ved Styret agter,
 Hvor han fører støt, koldblodig
 Baaden gennem Søen modig;
 Og man kan ej ret begribe
 Dette Særsyn, uset førend
 Denne Stund, med ham — med
 Søren!

Ja man undrer sig og ser
 Til sin Nabo, og man mumler,
 Naar man kan for Stormens
 Bulder;
 Og man puffer Næstens Skulder,
 Nævner Navne, gaar paa Spor
 Efter denne Gaade stor.

Og imedens staar deroppe
 Mellem Klittens nøgne Toppe,
 Haanden skygt for Øjets Bryn,
 Stirrende med anspændt Syn
 Gaadens Løser. Brystet tungt
 Aander op, og Læben dirrer;
 Ufravendt hun staar og stirrer
 Ud imod det mørke Punkt.
 Som en Støtte, stivt adhugget
 I en Sten, hun stirrer ud;
 Stormen river med sig Sukket,
 Og hun skælver som et Løv;
 Blind for Mængdens Blik og døv
 For den vilde Storm hun knæler,
 Beder vel til Stormens Gud
 Om en Haand i Herrens Vej
 Over ham, som hun har kær.

Og Lys og Skygge
 Skifter
 Ud over Havet. —
 Som jagende Hunde,
 Der bides i Vanvid,
 Komme Skyerne færende;
 Og det glammer fra Dybet,

Hæst, brølende. Ingen Munnien Blandt Flokken paa Stranden; Som stivnet til Stumhed Af den isnende Tanke Om Døden i Bølgerne Sænker enhver det Sorgtunge Hoved, Og Kvinderne græde. Faren er vokset, Havet er vokset; Med hujende Tunger Halses det skadefro Dyb: Orkan, Orkan! — Da bølger Flokken Frem og tilbage, Og Raabet runger Lyd gennem Brændingens Larm: „De kommer!“ Og Mænd og Kvinder Haand i Haand I trofast Tag Danner en Kæde Langs det graadige Dyb.	Med Kølen som Klageraab hævet mod Himlen. Nu ud med Kæden, Mandkøn og Kvindkøn! Til Kamp for Livet, For Fæstemænd, Brødre, Fædre og Frænder, Og de en Gang fra Døden Frelste skibbrudne! Og den levende Kædes Jernfaste Ringe, Nittet ubrydelig Sammen i Kærlighed, Griber med stærkere Greb end Søens Graadige Røverhaand. — Haanden slipper ej, Taget glipper ej, Reven fra Døden Drages til Stranden En efter anden Baadens Besætning.
Og se, gennem Brændingen Bryder den brede Boug af Baaden, Som har fra Døden Derude paa Dybet De synkende Stakler. — Den løftes i Vejret, Højt bliver den baaren; Stop! skod med Aaren! Min Gud, den vakler; Den vrides i Hvirvlerne, Gribes med graadigt Greb af Søen Og slænges til Siden. Søerne fylde den, Hvirvlerne skylle den Hovedkuld, hulter til bulter i Dybet,	Frelst er de alle. Nej, en er tilbage. — Skærende Klage, Et Skrig fra en Kvinde; Hvad har hun i Sinde? — Et Reb om Livet, Opkiltret Klædebon, Haarlokken flagerende, Styrter hun ud, hvor den Tapreste kæmper en Ulige Kamp imod Overmagt. I Favntag krystet. Brystet mod Bryster, De blege Munde Tæt mod hinanden, Haarlokken krænsende Heltepanden,

Drages de begge Tilbage paa Stranden.	Sprang Traaden over, Saa snart den blev spundet? Nej, øvede Blikke Har Livsfunken fundet;
Da stimler man sammen; Ja nu faar man kende Hemmeligheden Med ham og hende. I Favntag krystet, Fast, uopløselig, Hviler de tvende. — Er Pagten da Dødens?	Man puster til Funken, Man hviler ikke, Før Traaden er tvundet, Før Livsstrømmen rinder, Før blegnende Kinder Faar Roser røde, Før Parret er vundet Igen fra de døde.

IV.

Og Solen skinner paa Stranden ned,
Den misser med Øjet og drysser
En Regn af Glimmer langs Havets Bred,
Og Bølgen, som skummede før saa vred,
Den knæler galant nu og kysser
Det Vrag, som den slog i Gaar.

Ja Herregud, hvor det sælsomt gaar
I Verden til alle Tider;
Man kives og strides saa hadsk og haard,
Man skærer sin Næste de dybeste Saar,
Vredt stormer man frem; — omsider
Saa bliver det godt igen.

Der vandrer de to nu langs Stranden hen
Saa fredeligt Side om Side.
Nu hedder det: „Kæreste Hjertensven“
Og „Sødeste Pige“, og — hilleman!
De kysses. Se, det maa jeg lide;
Det skulde de gjort lidt før!

Og Marehalmstotten, skønt gul og tør,
Ved Synet dog formelig nejer,
Og Rylen fløjter i Mosens Rør
En Vise, men finder kun ringe Gehør
Hos Parret, som hviskende drejer
I Klitterne ind, — og er væk.

EFTERSKRIFT.

Og skulde det nogen Tid hænde
 — Sigt kan jo dog ske —
 At Du selv i den vaklende,
 Viljen forkvakiende
 Tid skulde finde dig stillet
 Vis-à-vis med det vestjyske Billed:
 Da tænk paa de tvende,
 Og trød som en Mand kun i Skranken for Kravet,
 Som bæres imod Dig derude fra Havet! —
 Vær blot ikke bange:
 Der er altid et Vrag paa en Revle at fange,
 Saa vist som der gives den Kvinde,
 Der kan faa i Sinde,
 Naar Baaden bli'er slynget i Brændingen hen,
 At drage Dig frelst ud af Hvirvlen igen!

FISKEREN SYNGER

Min Fa'er han var en Fiskermannd
 Med Hus i Land,
 Med Baad paa Vand,
 Med Klæder i sin Kiste;
 Han lærte mig, fra jeg var Barn,
 At ro en Baad og rægte Garn; —
 Til sidst han dog forliste,
 Og Fiskene ham spiste.

Jeg arved Garn og Baad og Hus
 Og Aalerus'
 Og Søndagskrus,
 Dertil hans bedste Klæder;
 Jeg græd en Stund med Mo'er om Kap, —
 Saa tog jeg fat, hvor Fa'er han slap;
 Hvad hjælper det man græder?
 Det gavner ingen Steder!

Hvad hjælper det ens Kind er vaad,
 Hvad gavner Graad,
 Naar man har Baad
 Og saa en Mo'er derhjemme? —